

Megjelen hetenkint kétszer:
csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési díj:

Egy évre 8 frt
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Az előfizetési pénzek és kéziratok
a szerkesztőséghez küldendők, —

FELVÉDELK.

FELSŐ-MAGYARORSZÁGI KOZLÖNY.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasábozott garmon-
sor 5 kr. — Bélyegdíj minden beig-
tatás után külön 30 kr.

Nyiltér soronkint 15 kr.

a hirdetések s azok díjai a kiadó-
hivatalba utasítandók.

Laptulajtonos és felelős szerkesztő:

Bánóczy Ferencz.

Szerkesztési iroda: Kovácsutca 358. sz.

Szerkesztő-társ

Karsa Tamás.

Kiadó:

Ifj. Werfer Károly.

Kiadó-hivatal:
Főutca 451. sz. a. az Urbán-torony átellenében.

Megyei reform-kérdések.

IV.

Simon Florent „Tisztázzuk az eszméket“ című cik-
kére tétetvén figyelmetessé, a mennyiben ez a munic-
pium erejét, az azelőtt gyakorlatban nem volt, *törvény-
kezési* bírak választatása által még szaporítani tartja
szükségesnek és így határozott ellenvéleményt tartalmaz,
mint a felvett vitatárgyához tartozó kérdést, nem hagy-
tatom érintetlenül.

A cikk, bár felületes olvasásra, velős érveket
látszik tartalmazni, elveszti erejét, mihelyt kiindulási
álláspontjának hiányosságáról meggyőződünk.

Az alap, melyre S. F. argumentációját építi a tár-
sadalom oltalma nélkül képzelt *egyéni* igényei, nem pedig
a társadalmat maga felett elismerni tartozó *állampolgár*
jogos követelése, jogtalan „erőszak“-nak nevezvén a tár-
sadalom bíraskodását az egyén felett, ha ez belé nem
egyez; s észre nem vévén, mily veszélyes elvet állít fel
ez által az államban még akkor is, ha ez teljes autono-
miát gyakorol, a mennyiben így a nemzet választó mino-
ritását a törvény tiszteletére nem kötelezheti.

De nem akarom az ítéleteket előre elfoglalni; s
miután a kérdéses cikket tehetségem szerint áttanul-
mányoztam, annak lényeges pontjait idézendem, a tisz-
telt olvasó közönségre bizva, vajon helyenként tett ész-
revételeimet alaposaknak tartja-e vagy nem?

Nevezett cikk többek közt így szól:

„Már az 1860. előtt lefolyt években volt alkalmunk
ama szerencsétlen felfogású jogtudománnyal megismer-
kedni, mely szerint az, vajlon *ki nyeri meg a perlekedő
felek közül a vitás ügyet, s ki veszt el*, nem tartott
államdolognak vagy államérdeknek, hanem a tan szerint
az államban csak az állana érdekében, *hogy a peres ügy
elintézve legyen*. De Isten mentsen meg minket az elmélet
ez elbicsaklásától, hová csak is a merev gyakorlatiatlan
transzcendentalismus vezethetne.“

Itt szerző maga legkevésbé „tisztázza“ az esz-
méket, a mennyiben a felelős kormány eszméjét nem
képes megkülönböztetni a Bach-rendszer egyáltalán
államképtelen theoriájától, s egy országgyűlés alkotmá-
nyos ellenőrzése alatt álló felelős kormány intézkedé-
seitől nem képes egyebet várni, mint csupa életképtelen
theoriát, természet és jogellenes törekvéseket, elfeled-
kezve arról, hogy egy magyar felelős kormány nem
„akták közt született“ s az életet csak papirosról, híre-
ből ismerő német professorokból s izetlen theoristákból
állandana, hanem oly magyar hazafiakból, kiknek leg-
gyengébbje is több életképességgel és jog-gyakorlottsá-
ggal bír, hogy sem valaha „merev transzcendentalis-
mus“-ra adhatná fejét. Szóval hogy magyar ember
fogna magyar embert kormányozni, nem pedig idegen
inassimilabilis theoria s germanizáló absolutismus.

„A bíraskodási jog alapja az önkényes alávetés és
beleegyezés. Csak is *önbeleegyezés folytán lehet és van
embernek joga embertársa fölött bíraskodni*. — Különb-
ben lehet a bíraskodás erőszak, vagy hatalom kifolyása, de
nem a jogé is egyszersmind. Innen minden szabad nem-
zeteknél és népeknél a *bírásdólasztás*.“

Azt hiszem, hogy se nem erőszak, sem hatalmas-
kodás, hanem ép oly *önbeleegyezés* az, ha én akár azt
mondom valakinek: Légy te bírám — akár azt: Meg-
nyugszom abban, *kit te adasz bírámul*. Minthogy *kény-
telen* a társadalom maga felett társadalmat elismerni. A
törvény megtartása — vagy megszegése felett a *bíró*
tehát a társadalom nevében itél felettem, magán jogi
kérdésben pedig a törvény vagyis az „elismert“ hata-

lom nevében. És így S. F. idézett szavai a bíró kineve-
zés ellen mit sem bizonyítanak.

„Az ember, a még meg nem rontott szabad érzel-
mű ember csak önkényt választotta bírónak veti magát
örömet és nyugodtan alá.“

Nem tudom, vajlon itt „ember“ alatt szerző az
egész magyar nemzetet vagy csak általánosságban az
egyént érti? Mert ha egyénről áll az, miszerint csak
„önként választott“ bírónak veti magát örömet és
nyugodtan alá — azaz — hogy csak *saját választását
tartja illetékesnek* nem pedig a közakarát kifolyását, a
törvényt: ugy a nemzetre is kimondta, miszerint az
előbbre tartja egyéni érdekét, mint a közérdeket, többre
becsuli személyes nézetét mint a törvényt. Szébb pedig
és talán üdvösebb is ha mindnyájan egyformán bele-
egyezvén abba, hogy valamennyien egyért és egy vala-
mennyiért tenni és engedni akarván, megnyugszunk azon
bíróban, kit nekünk a közösen elismert kormány rendel,
mint ha magunk választottját egy szó többséggel a me-
gye másik felére akarjuk tolni, megkövetelvén tőle (a
másik pártfőtől) hogy korteseink nyers hatalmát és
erősebb számát tévedhellen *közvéleménynek* tartsa ha-
csak 3 éven át is. Quod uni justum, alteri æquum. Hogy
tévedhellen igazság kiszolgáltatásról, bíróul gondos-
kodjunk, a pártok csak a lefolyt képviselőválasztásnál is
tanusított surlódásai által, több jogsérelemre adunk okot,
mint a mennyit egy bíró hivatalának egész ideje alatt
tévedésből vagy készakarva (!) elkövethetne.

„Köz beleegyezésről“ szólunk és végre is bizon-
nem mindig közmegegyezés az, hanem többnyire *vis
fortioris*.

És így a bíróban nem a törvény képviselőjét tisz-
teljük, csak az ellenpárt majoritása hatalmának kifolyást
látjuk. Ha pedig „Az még meg nem rontott szabad ér-
zelmű ember, csak önkényt választott bírónak veti
magát örömet és nyugodtan alá“ ugy természetesen
megeshetik, hogy egy megyében a közönségnek fele
meg nem nyugodhatván az ellenpárt alkotott bíróságban,
ennek egész bíraskodási ideje alatt S. F. szerint, már
szükségképen jogsérelem szenved, még pedig a tör-
vényhozás tudtával és beleegyezésével, mi csak is ismét
arra szolgáltat alkalmat, hogy a közönség tisztelete és
bizodalma a törvény iránt gyengítettessék. Ez pedig szinte
nem azon ut, melyen a társadalom „embert képezhetne
az emberben.“

„... nem tartanám sem helyesnek, sem tanácsos-
nak, hogy a *nemzet a bírósági szervezésénél minden befolyástól
kizárassék*.“

Ez igaz és méltányos követelés de erre nézve még
nem szükséges, hogy a nép vagy annak képviselete (a
megyei bizottmány) *maga válassza meg* ha csak „*alsó
vagy első bíróságát*“ is; mert ez nem is „befolyás“ ha-
nem teljhatalom lenne; de — a mennyiben ez a kor-
mány-felelősséggel nem is ellenkezhetik — legyen sza-
bad a népek a megye fejének oldala mellé tanácsképen
adandó az 1861-ikénél kisebb számu, választott bizott-
mánya útján az illető megye fölvel egyetértőleg javasolni,
alkotmányos azaz egyforma joggal képviselvén mind a
kormány mind a megyei közönség az állam-érdeket.

„Szabad bíróságok nélkül nem csak a végrehaj-
tató hatalomnak ama gyakorlatából előbb utóbb kiesik
a nemzet, melylyel azt az ugynevezett parlamentarismus
kecsegteti, hanem még a *törvényhozói hatalom illő s tör-
vényes gyakorlatából is*; a mennyiben találkozhatnak
kormányférfiak, kik törvény nélkül, sőt törvény ellenére
kormányzandának bizonyos tekintetben, stb.“

Ez egyike a felelős kormány ellen leggyakrabban

felhozott érveknek, mely azonban nagyon igénytelené
tűrpül azon ellenállítás mellett, miszerint *felelős* kormány
nem *absolut* kormány; és pusztá kísértet látással válik
ott, hol az egy résen állni megszokott. jogait jól ismerő
és parlamentarizmus képzettségű, magyar országgyűléssel áll
szemben.

„... nem helyesen következtethetni és állithatni
azt, miszerint a kormány hatalom, — vagy épen köz-gei,
— minden vidéken biztosabban képesek — azt megbí-
rálni, — vajlon a vidékükön, s a polgártársak közt bírói
állomásra vágyó egyének közt, kibem mennyi jogtudomány,
vagy törvény ismeret létezzék. — Miután azt a legébe-
rebb és tevékenyebb kormányhatalom is csak a vidékről
nyerhetett értesítések segítségével tudhatja meg, nem
mindenkor tiszta vagy biztos forrásból.“

Ez semmiképen nem áll, a mennyiben az illető bíró
aspiráns mellett mindenek előtt a pualificatio szükségelt
kellékei, diplomája és bizonyítványainak kell szólni,
továbbá pedig e fentírtett javaslati eljárás szerint, az
ily minőségű jelöltek közül a kinevező hatalomnak is,
inkább áll érdekében azt választani, kihez a közvéle-
mény, javaslat útján, rokonszenven tanusit, mint azt, a
ki ellen örökös panaszokat kellene meghallgatnia; —
különbben is *felelős* lévén az államban mindenért, míg a
választó közönség miatt sem felelős senkinek.

„... — pedig a magyar nemzet legközelebbi küz-
delmei épen oda vannak irányozva, hogy sorsa fölött
fejedelme segítségével ne *más*, hanem önmaga hatá-
rozzon.“

Magyar ministerium által magyar nemzet kebeléből
kinevezett bíróság nem „*más*“, sőt „*fejede-me segélyére*“
nézve nagyobb támerő a semminél, mert a nemzet virá-
gából — és annak ellenőrzése alatt álló *nemzeti* kormány-
segéd (minister).

„Az állam valamint a nemzet önmagáért létezik s
önczéli képez önmagának, Nem a kormányért s közze-
geiért van ő, — hanem megfordítva a kormány van ő
érette. Amazok eszközök, — ő maga, t. i. a nemzet s az
állam a cézi — s bár képviselteti magát kormányja által,
— de nem semmisülhet meg a kormány érdekében, —
vagy más szóval nem semmisülhet meg önmagát a végétt,
hogy a kormány hatalom fennállhasson.“

Ez pedig egyenesen sophisma; mert ha „*az állam
a cél,*“ — a mennyiben alkotmányos állam, kormány
nélkül nem létezhet — a nemzetnek ép oly érdekében
áll egy erős kormány, mint egy erős állam — nem le-
hetvén e kettőt egymástól elválasztani. Ha a nemzet egy
erős államot akar képezni, ne hitesse el magával, mi-
szerint ereje csak abban rejlik, hogy magát, notán téves
kormány befolyás ellen, merevséggel óvja; de leginkább
abban, hogy kormányja is erős és tévedetlen legyen,
s biztos és erős kézzel vezethesse őt a haladás a közjó
a közboldogság felé. És így ha „*a nemzet nem semmi-
sülhet meg a kormány érdekében, viszont a kormány
sem semmisülhet meg a nemzet érdekében, a nélkül
hogy állam szervezete végbomlásnak ne induljon. Nem-
zet pedig állam nélkül nem nemzet csak faj*.“

„A bíróság, valamint a bíraskodás, miként feljebb
érintettük, alkotmányos államban a jogszolgáltatás ama
mélyebben gyökerezett érdekét kezeli, mely a nemzet
erkölcsi és jogérzetét megérinti, azt folyton tisztázza, —
és annyira allandósítani törekszik, hogy az állam s tár-
sadalom igazság — szolgáltatása, ha nem is épen mel-
lőzhetővé, de mindig könnyebb és megnyugtatóbbá le-
gyen.“

„Ez csak úgy fog megtörténni, ha a bíraskodást
a nemzet erkölcsi és jogérzetével egyezőleg gyakorol-
ják.“ —

Miért hiszi S. F. ur, hogy kinevezett bíróságok
nem lennének képesek „*a nemzet erkölcsi és jog érze-
tevel egyezőleg*“ gyakorolni bíraskodásukat? vagy hi-

szí tén, hogy a választási mód, mind megannyi ildom-
talansága azon ut, melyen nemzetünknek erkölcsi
és jogérzetét legbiztosabban „tisztelettel” „En részem-
ről, sokkal több biztosítékot talállok, az erkölcsi és jog-
érzet emelésére nézve, azon auctoritasban, melyet a
törvény önmagának szerez és azon tiszteletben, mely-
lyel a törvény irányában tartozunk, és annak elismerés-
ében, miszerint a törvény hatalmát tisztelni egyaránt
hazafiai és polgári kötelességünk. Tegye pedig S. F. ur
kezét őszintén szívére, és kérdezze meg önmagát, vaj-
jon a széles alapú képviselői megválasztó-közönség
azon corpusiurisi „parassanior”-e, mely, tiszteletben
tartván az államigényeit, a törvény és a törvény-közeg-
ének hatalmát, az egyedüli hivatott a törvény foganato-
sításáról gondoskodik? és kecsogtelhet-e valakit azon re-
ménytel, hogy az ismert módu korteskedés útján „erkölcsi
és jogérzetét tisztázzandja”? Nem vagyok pessimista, de
ez uton nem a jogérzetet, mint inkább a vis fortioris-t
látom kifejejni.

És így, nehogy az egymást egyensúlyozni tartozó
alkotmányos két állam lényező t. i. kormány és nemzet
egymást kizárja, igénytelen véleményem oda irányul-
na, hogy autonómiánkat ne terjeszténék túl a törvény
hozhatóság jogán, a kormányt pedig teljességük szig-
oruan felelőssé intézkedéseikért; azaz választunk teljes
függetlenséggel országgyűlési képviselőt és bizzuk az
ez által hozandó törvény foganatosítását egy kinevendő
solidaris neutralis testületre; — csak így vélhetvén az
államegyensúlyt helyre állíthatónak.

És ezen őszintén és őnzéstelenül kimondott véle-
mény ingatlan meggyőződés marad mind addig, míg
az ellenkezőről meg nem győztem; készen nyilatkoz-
ván minden percben elfogadni más oly nézetet mely
több előnyt biztosít nemzetünknek az enyimmél, minthogy
hazám javáérti küzdelemben szerető szívem mélyéből
meritem az erőt, s nem tekintek se másra se magamra,
ha a haza java forog kérdésben.

Gróf CSÁKY GYULA.

Országgyűlési tudósítások.

(Képviselőház.)

A képviselőház február 8 tartott ülésében gróf
Andrássy Gyula mint a bizottság elnöke a felirati ja-
vaslatot a ház asztalára letévé, azt Csengery Antal bi-
zottsági jegyző felolvasta.

A felirati javaslat 58 pontból áll; és pedig:

Az 1-5 pontban hódoló köszönet szavazatik a
Felségednek az országgyűlés összehívásáért.

2. Hálaérzet nyilvánítatik a Felségednek, hogy a
jogvesztésnek bizalmat ölé káros elméletét határozottan
elvetette, s kiindulási pontul a pragmatica-sanctio-t vá-
lasztotta.

3. A fontos feladat rendkívüli nehszólékról észég.

A többi pontok kivonatlag következnek:

4. Az 1848-iki átalakulásnál a bekövetkezett szo-
moru események korán megzavarták alkotmányos műkö-
désüket s lehetlenné tették az elkezdett munka befeje-
zését, a hiányok czélszerű pótlását.

A baj orvoslására a sors időt nem engedett, az
átalakulás békés fejlődése gátolva lón s a lefolyt 17 év
alatt a viszonyok bonyolodtak s mi téltlenségre voltunk
kárthatva. A mit azalatt javítani könnyű lett volna,
mindazt most helyrehozni nehezebb leend.

A trónbeszéd sok akadályt elhárított, vissza van
adva bizalmunk; igyekezni fogunk, hogy a király alkot-
mányos akarata a nemzet jogos kívánalmaival összhang-
zásba hozassék.

A kiindulási pontul választott alaptörvény Ma-
gyarországnak s a kapcsolt részeknek önállóságát bizo-
sították, s ezen önállóságnak törvényes és okszerű
korlátozását egyedül abban találja Felséged, hogy ugyan
azon pragm. sanctio a Felséget uralkodó házának kor-
mányzása alatti országok feloszthatlan és elváhatlan
együtt maradását s ez által azok összességének nagyha-
talmi állását állandóan megállapította —

Ha akkor a pragmatica sanctio meg nem álla-
pittatik, azon országok és tartományok, melyek azóta
egy uralkodó alatt, egymást védve a legnagyobb veszé-
lyek között is fenn tudták magukat tartani, sőt növe-
kedtek erőben és hatalomban: a Habsburg-ház-fágának
tizenhét év mulva bekövetkezett megszakadtával, való-
színűleg több fejedelem uralma alá kerülve, már régen
szétbomlottak volna.

Nekünk tehát, kik szoroson ragaszkodunk a
pragmatica sanctio minden pontjaihoz, lehetetlen akar-
nunk; hogy annak egyik főczélja a közös biztonság, el-
érhetlen legyen; lehetetlen akarunk; hogy azon támasz
melyet e biztonság érdekében egymásnak nyújtunk s
egymástól várunk, megszűnjék erős lenni.

De van azy említett főczél mellett még egy
alapeszme, melyet mellőzni, vagy amazoktól elválasztani
nem lehet; és ez a pragmatica sanctio elfogadásához
nőtt ama feltétel: hogy Magyarország közjogi és bel-

kormányzati állása sértetlenül fennmaradjék. Miután
tehát Felséged trónbeszédében a sanctio pragmaticának
ezen lényeges alapeszméjét is kegyelmesen elismerte;
tiszteltetl s a legnagyobb jogalapot kiindulási pontul.

A pragmatica sanctio megkötése óta a legve-
szélyesebb hurok között is, meg volt védve a birodal-
om a nélkül, hogy e végett Magyarország önállóságát s
törvényes függetlenségét meg kellett volna rontani. —
Az európai államok hatalmi viszonyai sokat változtak
azóta; de még e változások sem teszik lehetlenné,
hogy egyrészt a birodalom biztonsága, másrészt alkot-
mányos önállóságunk egymás mellett fennállhassanak.
E két eszme nem áll egymással ellentétben, s nem leend
szükséges azoknak egyikét a másikért feláldozni. —
Feladatunk az, hogy mindkettőt összhangzásba hozva,
mindkettőt együtt fenntartsuk.

Felséged országgyűlésünk első feladataul tűzte
ki: „a birodalom egyéb országaival közös ügyek tár-
gyalásának és kezelésének elhatározását” s kijelenté
hogy befá közösügyek kezelésénél ezeknek alkotmány-
szerű olyása sem mellőzhető.

Blismerjük mi: hogy léteznek oly viszonyok,
melyek Magyarországot a Felséged uralkodása alatt álló
többi országgal közösen érdeklik, s haladéknélkül
hozzá is fogunk egy e tárgyra vonatkozó javaslatnak
kidolgozásához

Legtisztelettel örömet s teljes megnyugvást sze-
rez nekünk Felségednek azon bölcs és igazságos elha-
tározása, hogy minden országait és tartományait alkot-
mányos uton akarja kormányozni.

Figyelembe veendjük, hogy Felséged a magyar
koronához nem tartozó országait is alkotmányos jogok-
kal ruházta fel, s valamint 1861. évi alázatos feliratunk-
ban kimondottuk: „érintkezni akarunk velök, mint alkot-
mányos népekkel, s mint önálló szabad nemzet más
önálló szabad nemzettel a mi függetlenségünknek és az
ő függetlenségüknek megóvása mellett.

Minők legyenek azon országok alkotmányos
formái? minő alapon rendeztessenek az ő egymásközi
viszonyaik? — ahoz nekünk hozzá szólanunk nem lehet;
mert ezen ügy kizárólag őket és Felségedet illeti, s mi
abba joggal nem avatkozhatunk.

Az 1860. évi oct. 20-án kelt diplomát és
az 1861. évi febr. 26-án kiadott nyiltparancsot, a méltá-
nyosság békülékeny szellemében vettük fontolóra. Nem
tagadjuk mi az octoberi diplomának nagyszerű jelentő-
ségét mert ez alapköve az általános alkotmányosságnak
Felséged mindazon országaira nézve melyek a magyar
koronához tartoznak.

De a mi alkotmányunk nem az octoberi diplo-
mában vette kezdetét; egykoru az erszágunk lételevél,
s a nemzet életéből fejlődött ki.

Midőn Felséged 1860-ban magát kegyelmesen
arra határozta, hogy a kormányzat abszolút rendszeréről
jövendőre lemondjon: bizton reményeltük, hogy jogi-
lag fennálló, de tetteleg felfüggesztett alkotmányunk is-
mét visszaállíttatik. Reményünk azonban nem valósult
Az octoberi diploma az egész birodalomnak octroyált
egy közös alkotmányt, mely mireánk is kiterjesztelt.
Őszinte bizalommal jelentjük ki felséged előtt, hogy mi
azon diploma szabályainak és elveinek elfogadása által,
alkotmányunk és alkotmányos önállóságunk és törvényes
függetlenségünk megsemmisítését vonnók magunkra.

Négy évi tapasztalás tanúsította, hogy azon
alkotmány melyet a februári patens tartalmaz, a népek
megnyugvását sem eszközölte, s gyakorlatilag sem volt
kivihető.

Azon veszélyt, melyet az octoberi diploma
hozna reánk, a közös ügyeknek a jog és szükség hatá-
rain túl terjesztett hőrvonalozásával, még súlyosabbá
fenné a február 26-diki patens elfogadása.

Kimondottuk már 1861. feliratunkban is, hogy a birodal-
om önállóságát kockáztatni nem akarjuk. Most is tavol
van ily szándék tőlünk, s miután meggyőződésünk szerint
za octoberi diplomát s februári patens-t a mi hazánk k élet-
föltételeivel nem lehetne összhangzásba hozni, fogunk
igyekezni, hogy oly javaslatot terjeszszünk Felséged
elő, mely alkotmányos önállóságunkat is megóvja, s a birodal-
om élet-föltételeinek is megfeleljen.

Előadtuk mi Feltégednek már 1861-diki má-
sodik alázatos feliratunkban is, „hogy vannak az 1848 ki
törvények rendeletei között egyes pontok, melyeket a
nép jogainak sértetlen fennmaradása mellett mi magunk is
ohajlunk czélszerűbben átalakítani, s határozottabban
kifejezni.” Kijelentettük azt is, hogy ha Felséged kívánja
a törvények bármely részbeni megváltoztatását, a kiegő-
szített országgyűlés mindazon javaslatokat, miket erre
vonakozólag Felséged felelős magyar ministeriuma
előadand, tüstént tanácskozás alá veendi, s megállapo-
dását Felséged elő fogja terjeszteni.” Készeknek nyilat-
kozunk tehát most is arra, hogy — a mennyiben vala-
mely törvénynek a törvényhozás rendes útján leendő
megváltoztatása szükséges leend, — az iránt alkotmá-
nyunk alapelveivel összhangzó javaslatunkat föl fogjuk
annak idejében Felségednek terjeszteni.

Buzgó ohajtása a magyar nemzetnek, hogy szent
István koronáját mielőbb örökös királyának fejére te-
hesse. Mindaddig, míg ez még nem történik, minden
megállapodásunk csak javaslatok maradnak, melyeket
egyedül a koronás király szentesítése fog törvény ere-
jére emelhetni. — Reményeink addig, bármily kecsge-
tők legyenek is, bizonytalan remények, melyeket egy-
edül a koronázott király valósíthat. Politikai életünk j?
lenleg még kétes és ingatag, s annak ingatagságát csak
Felséged szüntetheti meg alkotmányunk tetteges vissza-
állításával s ezt befejező megkoronázásával Hallgassa

meg tehát Felséged e kérelmünket s tegye lehetővé
buzgó ohajtásunk minél előbbi teljesedését.

Tisztelettel fogjuk mi venni s tárgyalni mindazo-
kat, miket Felséged, mint koronás királyunk az ország
szellemi és anyagi érdekei illettől velünk majd alkot-
mányos uton közölni méltóztatik. Sőt a mennyiben ez
érdekekre nézve új törvények alkotását, vagy a már lé-
tezőknek módosítását sürgetőleg szükségesnek tartjuk,
a több időt igénylő előmunkálatokhoz mielőbb hozzá
fogunk, s megállapodásainkat Felségednek annak idejé-
ben fel fogjuk alázatosan terjeszteni.

Mélyen érezzük mi, hogy szellemi érdekeink tek-
intetében is még sokat kell pótolni s javítani törvény-
hozásunknak. Tekintetbe veendjük különösen azt is, mit
már 1861-iki alázatos feliratunkban is ki mondtunk:
„hogy a mindinkább fejlődő nemzetiségű erzet figyelmet
igényel, s nem lehet azt a múlt időknek s régibb tör-
vényeknek mértékével mérni. Nem fogjuk felejteti:
hogy Magyarország nem-magyar ajku lakosai szintegy
Magyarország polgárai, s mi őszinte készséggel akarjuk
mindazt, a mit e részben az ő érdekeik s a haza közér-
deke megkíván, törvény által biztosítani. Mi ezen törvé-
nyek alkotásában is az igazság és testvériség elveit kö-
vetendjük.

De különösen anyagi érdekeink azok, melyekre
széve a sok viszontagságos idők miatt aggasztólag el-
maradtunk. Politikai helyzetünk javulása elő fogja segí-
teni anyagi érdekeinket is Szabad legyen remélünk,
hogy Felséged bölcsesége s atyai gondoskodása egyik-
ben úgy mint másikkban elősegítendő ernyedetlen törekvé-
seinket.

Őszinte hitünkkel nyilvánítjuk Felségednek azért
is, hogy Horvát- és Tótország gyűlését kegyelmesen
felszólítani méltóztatott, hogy gondoskodjék eleve a fe-
lől, miszerint jelen országgyűlésünkön kellőleg képví-
selve legyen. Mi ezen országok, mint alkotmányos tár-
saink irányában, most is azon nézetben vagyunk, melyet
már 1861-ki alázatos feliratunkban Felséged előtt kije-
lentettünk. Őszinte bizalommal nyújtunk nekik testvéri
kezet, csak országunknak, s a magyar koronának épsége
s alkotmányos önállósága fennmaradjék.

Dalmáciát is meghiva szeretné látni.
A horvát országgyűlésnek 1861-iki határozatait
azon országoknak képviselőivel intézhetjük el.

Horvátországnak és Erdélynek országgyűlésünk-
re lett meghívása elhárított egy súlyos akadályt, mely
1861-ben leginkább gátolta törvényhozási működésün-
ket. Engedje Felséged kérnünk s reménylenünk azt is,
hogy országunk kiegészítő részének, Fiumének, vala-
mint azon testületeknek is, melyeket az 1848 V-diki
törvényezik a magyar országgyűlés alkatrészeihez szí-
mit, országgyűlésünkön leendő képviseltetését Felséged
királyi hatalmával eszközölni fogja.

Azon honfővársainkra nézve, kik politikai vádák
folttán lettek elítélve, tisztelettel, őszinte bizalommal
ujjuk meg Felséged előtt már 1861-ben is felterjeszt-
tett kérelmünket.

Megnyitotta Felséged működésünknek az alkot-
mányos tört, s mi e téren örömmel teljesítendők polgári
kötelességünket. Törekvéseinknek azonban csak úgy
lehet sikere, ha törvényhozási működésünkben azon
erős hit kíséri lépteinket, hogy a mit a király és nem-
zet együtt megállapítottak, azt csak a király és nemzet
egyesült akarata változtathatja meg. E hitnek pedig
egyedül az elvileg is elismert, tetteleg is életbe léptetett
jogfolytonosság lehet alapja.

Felséged nem akar abszolút fejedelmi hatalmával
nekünk új alkotmányt octroyálni, s mi, kiket a magyar
alkotmányok jogilag fennálló alaptörvényei kötnék ily
octroyált alkotmány szabad és önkényes elfogadására
nem is volnánk följogosítva. Felséged a pragmatica sanc-
tio-ból kiindulva, szívtel fel hennünk, hogy alkotmányos
uton módosítsuk, a mi törvényeinkben hibás, pótoljuk a
mi hiányos. De az ország most is folytonosan abszolút
kormány alatt áll.

Alkotmányunk, melynek alapján kellene gyakorol-
nunk a törvényhozási jogot, lényeges részeiben még
most is föl van függesztve. Parlamenti kormányunk,
felelős minisztereink nincsenek, a köztörvényhatóságok,
megyék, kerületek, városok, alkotmányos állásukat még
most sem nyerték vissza, s a közigazgatás minden ágai-
ban abszolút rendszer uralkodik. Két egyenestől függet-
len tisztviselői testület viszi hazánk területén a közigaz-
gatást, melyeknek egyike sem alkotmányos, sőt egyike
még azon fölül idegen is, a mennyiben a magyar kor-
mányhatalomtól semmi függésben nincsen.

Jogfolytonosságot kérünk tehát Felségedtől tör-
vényeink értelmében, különösen parlamenti kormányt,
felelős miniszteriumot, és a köztörvényhatóságok alkot-
mányos helyreállítását.

Alkotmányunk visszaállítására emelni fogja a nemzet
bizalmát s megszünteti azon aggodalmat, mely az ohaj-
tott sikert leginkább gátolhatná. A felelős ministerium
birni fogja kineveztetésénél fogva Felséged bizalmát,
birni fogja, mint parlamenti kormány, az országát is.
E kettős bizalom alapján tehát, folytonosan érintkezve
mindket részszel, közreműködése által könnyíteni fogja
az országgyűlési egyezkedések menetét, fölvilágosítási-
val sok kétséget előlegesen eloszthat s az eltérő vé-
leményeket közelebb hozhatja egymáshoz. Sőt hivatalos
állásánál fogva gyakrabban érintkezvén Felséged többi
országainak államférfiaival, előmozdíthatja e részben is
sok nehé kérdések kiegyenlítését.

Ha ellenben Felséged e jogos és méltányos kérel-
münket nem teljesítendő, s az abszolút kormányzati rend-
szert ezentul is fenntartva, megtagadná tőlünk a parla-
menti kormány és felelős ministerium visszaállítását

súlyos
remény
melyre
désánál
sünk ös
tott alk
nyeink
gyarors
lapitani.
helyező
viselői
egyebek
A
lett más
kerülete
S e kett
A
része az
pedig F
Ö
kérdése
közmege
egy leh
ismeret
ezt pedi
gultság
sem gy
mit e r
minden
azon ny
mányos
különb
által tis
nek als
hogy az
aldásth
fogja, n
mánya
N
ságok é
nyeges
tára: m
lés idő
magyar
közöke
sek les
B
kegyel
vényei
czélsze
alakul
Klára
csókot
Morph
azon is
meg
noka,
napi m
mint n
ingecs
föld ar
piros
kal, m
puszti
hangz
ordítá
szeket
szeme
minde
sarló
főket,
közep
delmi
ugyan
mellek
lyó re
ezer r
ba tek
ra isz
bérc s
gamon
s halá
lanab

súlyos aggodalom fogná el ismét kebleinket, s ingatag reményünk nehezitené lelki nyugalmunk megőrzését, melyre pedig az élenkbe tűzött nehéz kérdések megoldásánál oly nagy szükségünk van. Jelen országgyűlésünk összehívott a pragmática sanctio által is biztosított alkotmány alapján. Főadata: módosítani törvényeink némely lényeges pontjait; megkoronázni Magyarországot királysággal, s a haza boldogabb jövőjét megalapítani. Vegye kegyelmesen tekintetbe Felsőség: minő helyzet lenne az, ha az ország ugyanakkor, midőn képviselői által ezen alkotmányos jogot gyakorolja, minden egyebekben alkotmányon kívül állna?

A parlamenti kormány s felelős miniszterium mellett másik lényeges kelléke alkotmányunknak a megyék, kerületek és városok hatósági törvényes önkormányzata s e kettő válhatlan kapcsolatban áll egymással.

A köztörvényhatóságok önkormányzata egyik főrésze az ország belkormányzati önállóságának, melyet pedig Felsőség is méltóztatott kegyelmesen elismerni.

Őszintén óhajtja mindenki, hogy a fenforgó fontos kérdések közmegegyezéssel egyenlítettessenek ki. De közmegegyezést célszerű változtatásokra nézve is csak úgy lehet biztosan reményleni, ha a tárgy és helyzet ismerete által érlelődnek az eszmék a nép körében is, ezt pedig semmi nem eszközli könnyebben, s az elfogultságot és az ismeretlentől alopaltan félelmet semmi sem győzi le hamarabb, mint a nyilvános eszmecsere. A mit e részben a sajtó tehet, az inkább csak elméleti, s mindenesetre kisebb körre van szorítva; midőn ellenben azon nyilvánosság, mely a köztörvényhatóságok alkotmányos életével párosul: gyakorlati téren hozza össze különböző vidékekről az embereket, s az eszmecsere által tisztult fogalmak messze elágazva hatnak ki a népek alsóbb rétegeire is. Meg vagyunk tehát győződve, hogy azon közmegegyezést, mely nélkül a kiegyenlítés áldáshozó alig lehet, semmi jobban elősegíteni nem fogja, mint a köztörvényhatóságok alkotmányos önkormányzatának visszaállítását.

Nem is tartunk mi attól, hogy a köztörvényhatóságok ezen visszaállításából, habár ideiglenesen is, lényeges nehézségek származzanak az állam kormányzatára: mert meg vagyunk győződve, hogy az országgyűlés időközben is kész lesz leendő megadni Felsőség felelős magyar miniszteriumának azon hatalmat és segédesszüköket, melyek ily nehézségek elhárítására szükségesek lesznek.

Bizton reméljük ezeknél fogva, hogy Felsőség kegyelmesen teljesítendit e kérelmünket, melyet alaptörvényeink rendelete, a közigazgatás é dekei, s politikai célszerűség, egyaránt támogatnak.

Ujdonságok.

* Felső-magyarországi hitel- és zálog-intézet van alakulóban Kassán, melynek célja mindenféle természet-

ményekre pénzt kölcsönözni s előlegezni? — Addig is mig ezen nagylfontosságú s különösen a természetekre nézve igen üdvös és előnyös intézet alapszabályait megismertetnők: hogy az alapszabályok szerint egyelőre két ezer darab kétszáz forintos részvény fog kibocsájtatni.

* A kassai orvos-gyógyyszerész-egylet megalakulván, elnökül: Dr. Heim; alelnökül: Volny István; tollvivőül: Gurdélyi András; pénztárnokul: Maléter Vilmos urak választottak meg.

* Köszönet. A kis-szebeni algymnasium természet-tani műszertárának gyarapítására utólagosan még t. cz. Szinyei Felix sárosmegyei első alispán ur 5 frtot, — Schönviszky János tereyei lelkész ur 1 frtot választott meg. — Köszönet. A kis-szebeni algymnasium természet-tani műszertárának gyarapítására utólagosan még t. cz. Szinyei Felix sárosmegyei első alispán ur 5 frtot, — Schönviszky János tereyei lelkész ur 1 frtot választott meg. — Köszönet. A kis-szebeni algymnasium természet-tani műszertárának gyarapítására utólagosan még t. cz. Szinyei Felix sárosmegyei első alispán ur 5 frtot, — Schönviszky János tereyei lelkész ur 1 frtot választott meg.

Vegyes hírek

— Az udvari ebéden, február 5. Majláth György főkanczellár, gr. Belcredi államminiszter gr. Eszterházy Mór tárcza-nélküli miniszter, gr. Mensdorff külügy-miniszter, b. Sennyei Pál tárnok, az egri érsek, a veszprémi püspök, gr. Széchenyi Imre és neje, gr. Széchenyi Dénes és neje, gr. Széchenyi Gyula és neje, gr. Zichy Jenő és neje, gr. Zichy Eugén és neje, gr. Bombelles és neje, több udvari hölgy s a képviselők közül gr. Apponyi György, Deák Ferencz, Lónyay Menyhért, Somsich Pál és gr. Széchenyi Béla voltak jelen. Ő Felsőség a fejedelemsasszony az Uralkodó jobb felén s balján az egri érsek ült. A királyné jobbán gr. Apponyi György mellett gr. Bombellesné foglaltak helyet. Elbájló volt a fejedelemsasszony nyájassága s az az anyagi vidámság, mely egész társalgásán előmlött. Az egész ebéd ideje alatt, mely öt fertály óra-hosszat tartott, folyvást magyarul beszélt, és pedig oly szellemesen az irodalom, mint a politikáról. Ismeri Vörösmarty, Kisfaludy, báró Eötvös műveit oly anyira, hogy csodálni kell nagy olvasottságát, nemes izlését s élénk emlékező tehetségét. A fejedelemsasszony mindjárt hogy ebédhez ült k, fölívta Apponyi György ő excját, miszerint igen kellemetes lesz reá nézve, ha ő excjával magyarul beszélhet. Ily kegyes engedelem csak hódolatra kötelező lehet, kivált ha a társalgás szívet és elmét annyira megragad, mint Ő Felsőség, ki finom gyöngédséggel viszi át a beszédet a közdolgozokról a családi életre, s mindenről anyai részvétellel és értelemmel szól. Ebéd után cercle volt, melyben Ő Felsőség a Királyné, Deák Ferenczcel huzamosan társalgott. M.V.

— A felirat tartalmát a bécsi lapok egyremásra találgtatják. Így a „Wanderer“-nek Pestről ezt távirák: „A felirat tervezet fenntartja a 61-ki felirat elveit. A hang határozottan loyális. A ministerium kineveztetése s a municipiumok helyreállítására a revisio előtt erősen hangsúlyoztatik. Az összes hitvallású lakosok egyenjogosítása

kimondatik. A „Neue Freie Presse“-nek pedig: A felirat tervezete 58 pontból áll, kifejezi a ház köszönetét a jogfolytonosság elismeréséért, mely azonban mig csak elméletileg áll s nem tetteg is, semmi értékkel sem bír. A felirat továbbá az oktoberi diploma s a febr. patens alkotmányoszerü előterjesztése felett nyilatkozik, mely utóbbi már azért is elfogadhatlan, mert az Magyarországon a magyar kormány hatósága alá nem tartozó önálló hatóságot állapít meg. — A felirat köszönetet mond ki Erdély- s Horvátországnak az országgyűlésre való meghívásáért, mely utóbbinál azonban fájlalja Dalmáciát s Fiumét; a közös ügyekre nézve kinyilatkoztatja, hogy Magyarország a Lajthán tül tartományokra nem lehet befolyással, kívánja azonban, hogy ott mint itt alkotmányosan kormányoztassék. A közös ügyek szabályozása ügyében különben a koronának külön előterjesztés fog tételni. Végül a felirat áttér Magyarország egyes anyagi és más ügyeire s a politikai bűnösök számára teljes amnestiát kér.

Sínházi szemle.

Csütörtök. Február 8-án „Béldi Pál“ eredeti szomorujáték 5 flosban írta Szigligeti. — A farsangi hangulathoz mért feleletes szellemű sok látványosságok és olykor botrányos öltözékű és tartalmu darabok után végre ismét egy művészi értékre igényt tartó előadás. Egyike azon díjat nyert daraboknak, melyeknek értéke nem egyedül azon 100 darab arany melybe az a díjazónak került. Oly szerzemény melynek belbecsét színirodalmunk igényei szerint is megbíráhatjuk. Anyaga, mint eredeti hősi drámáknak ugy szövege kizárólag, hazai történelemből van merítve, és pedig oly mennyiségben, hogy a darab nem annyira a történelmi személyek mint inkább a történelem jellemet tárgyalja. Inkább történelem bölcsészeti, mint szépirodalmi mű; bár a szépirodalom egyik kiváló kellékével — a szép nyelvvel t. i. — teljes mértékben bír. — Az ugy szövege alaptalan gyanu és féltékenységből eredő politikai tény - halozat fő helyet foglat el a darabban, és ekképen inkább tanit, mint gyönyörködtet; inkább azon mozzanara figyelmeztet, hogy a történelemben mily gyakran volt személyes érdek az, a mi jogosságnak, törvényességnek nevezetett; mint arra, hogy az illető jellemek csodálatra vagy tiszteletre volnának érdemesek. — Béldi Pál maga, ki a darabban legrészletesebben van je= emezve, bár az események folytan szép jellemet fejt ki, nem bírja szemünkben visszanyerni azon tekintélyt, melyet a darab elején alaptalan igazságtalan és gyendédelen szerelem feltése s a törvény megszegéséi által elvesztett. Béldiné, szép jellem, de csak vázlatolt (skizvir) alak, mig

TÁRCZA.

Pál vitéz.

(Tört. beszély.)

III.

Az álomkép.

(Folytatás.)

— Jó reggelt kedves nőm! mondá Pál belépve Klára szobájába s homlokának szép velin lapjára egy csókot lehelt; de arcodon bánat borong, talán a hamis Morpheus újra ijesztő árnyképeket szót álmaid közé?

— Oh szívem megdöbben, kedélyem elborul, ha azon iszonytató felségés álomra gondolok, választott remegő hangon Klára; s a mint tegnap este a falu éji dalnoka, az ör elénekelte volna éjféli dalát, én is elvégezve napi munkámat, mély álomba merültem s álmodám: hogy mint nappal kiülék a virágos erkélyre gyermekeinknek ingecskéire rózsákat himezvé, az ég indigó fényben, a föld aranykalászok erdejében ragyogott, melyet barna piros leányok s erőteljes férfiak tarogaltak éles sárlóikkal, méla bus énekek, mint temelési dal zengett a lepusztított mezők fölött, de lassankint a dal élénkebb, hangzatosabb lön, mint a szellő surranása, midőn vihar ordítása s hánykodó tenger hullámainak játéka földrészeket beharagó bõmbõlössé fajul, ekkor kimeresztém szememet félve és elfogult kebellet látni vélém, hogy minden kalász egy-egy ifju ember s az aratók kezében sárló helyett szabtyák villognak s ezzel aratnak emberföket, ember életet s a vérben neszó borzalmas aratás közepette ott álltal te ragyogó fényben, mint egy fejedelmi palma, vállaidon lombos hermelin palást, fejeded ugyanolyan kalpag ingott briliánt köcsgrózsájával, mig melled tele volt rendjelekkel és csillagokkal s ezer golyó repült feléd, ezer csunya fekete férges és rovarok, ezer apró kigyók támadtak rád, melyek lábaidba karjaidba tekerözvé véredet falák, szivedet martak s nemsokára iszonyu zuhanással a porba rántottak; mintha egy bérc szakadt volna reám, oly nehéz sulyt éreztem magamon, nem bírtam mozdulni, s ajkaimon elhalt a hang s halálos ígézet bilincselé le lényemet; eme rómitó pillanatban kelet felől gyengén fejlőd ezüst rózsafény áradt

el s mint Fenelon Minervája, a dicsõülés zománzos keretéből isteni fõségében láttam alászállni Zrinyi Ilonát s a vihar, a halálharc, a rémas aratás, a letarolt emberfõk, a rettegés és gyõtrelem, minden de minden eltunt borzalmaival, nyájás hajnali fényben uszott látköröm, a magvas kalászerdõ szálai mind megannyi napsugarak teljes pompájokban tündõköltek s Zrinyi Ilona a földet érintve felemelt téged, az elhullott vitézt s karjaimba vezetett. Oh s én oly édes fájdalmas kéj-mámort érezék, mintha egy évtized óta nem láttalak, nem ölleltek volna.

— Regényes álom, költõiséggel megáldott képzelõ tehetségedet s határtalan szerelmedet jellemzi, viszonzá szívélyesen a férj; te nemcsak nappali gondjaid közt, de éji álmaidban is teljes szeretettel csüggsz rajtam s aggodó féltékenységedben gyakran rémképek ijesztgetnek, melyek átszõvõdnek, álmaid közé is, hol a röpke képzeleterõ megtestesítini látszik az elvonuló árnyakat és futó gondolatokat: különben, ha hitelt adhatnánk a vén anyókkik álomjósatainak, a vértõcsa, a rendjelek, a harc valami nem várt hirt, szerencsét és dicsõséget jelent, habár Diogenesként, nem tudom mi szükségünk volna többre, mint a mennyivel bírnék. Őt éve, hogy az én kegyelmes pártfogóm. Eszterházy nádor eme szép uradalmát kormányzásom alá bízta s eme falusi lakba költözék, hol örökös munka s örökös tevékenység közt telnek napjaink; ha haza jövök a növénydus pompás mezőkrõl, itthon a földgõmb legszébb rózsája, te vársz reám igéző mosolylyal, körülzajongva a kis fejlődõ bimbók-, a kedves gyermekektõl, oh akkor nem vágyom azon óriás kincsre, mely a felügyeletemre bízta t kincstár ládáiban hever, nem vágyom Tökölly me-rész röplõ lelkének trónjára és koronájára; legyen õvék a gazdagság, hatalom é dicsõség, örök hír é halhatatlanság: addig mienk egy láthatlan alanyi tünemény, a szív üdve, é kincsaknát s országokat erõ parányi mennyország!

— Ah! sohajtá Klára; épen eme netovábbja a boldogságnak tölti el félelemmel lelkemet, látom a nap fényteljes zeni jérõl hogy bukk alá néhány óra alatt s a hold oly türelmes várakozás után megtelik, mily hirtelen sorvad el ezüst arcának gömbölyúsége, látok körtülem embereket, kik tegnap még oly derülten nevettek, ugy zokognak, oly halálszûnek, és a kalászerdõ reggel még oly büszkén, mint egy növénytábor emeli fel magvas koronáit estére letarolva sirverembe költöznek; ha elgondolom, hogy e világon midõn oly mulandó s oly

pillanatnyi, mint a fûszál élete, megdöbbenek, hogy jöhet egy váratlan vész, talán hamarabb, mint sejtendõk, mely édeni lakunkat a fájdalom siralomházává torzítja.

— Nincs ragyogás homály nélkül, nincsen öröm könyek nélkül, szõlt édesbusan Pál, nálad eme folytonos remegés árnyékolja be butalan napjaidat, de édesem ne keres a tiszta égen is felhõket ne foglalkozz szüntelen e rémképekkel; azonban, ha meglepnének a csapások, ránt törne a fergeget, viseljük törhetlen hõs lélekkel lak . . . de jerünk már, a gyermekek nyugtalankodnak a reggeli után, nekem a mezõre kell sietnem megtekinteni az aratókat, raktak-e már sok kévét.

A fiatal pár egy másik szobába nyitott, mely tele volt virágok s zengõ madarakkal, közöttük három gyermek ujongva futkosott, egyik alig nagyobb a másiknál, mint az orgonásip, egyik vidámbb és elevenebb társánál, csupa gyönyörúség volt rájuk nézni.

Pál vitéz, mint egy p triarcha ez új nemzedék között, helyet foglat, mig a gyermekek, mint repkények a támoszlopra terdei- és karjaira fûzõdtek mig Klára a reggeli osztással, a fris habos tejjel foglalkozott

— Édes atyám, kérdek tõled valamit, mondá a legidõsb, hizelegve cirógatva atyjának barna szakállát.

— No halljuk bölcs Thales, mondj valami okosat.

— Mikor veszel nekem egy szép fehér paripát bársony takaróval, melylyel végig száguldhatok az aranyzöld kalászos mezőkön.

— Majd ha meg nõsz, Rákócy Ferenc, a kis herceg megígérte, hogy apródjának fogadand, majd nála pompás fejedelmi várban, aranyos, márvány teremekben fogsz lakni, tarka rózsás szõnyegekben sétálsz, bársonyba és gyöngyökbe öltöztetnek, megtanítanak olvasni nagy, tudományos könyveket, megtanítanak kardot forgatni, célózni és vadászni a vadat, megtámadni és legyõzni az ország ellenségeit.

— Oh csak jöne már az idõ, sohajtá a gyermek kinek mint a polyhesedõ madárna kicsiny lett a lézkek s kivágyott a nagy világba.

— Én meg Julia hersegnõhöz megyek, mondá a kis Luiz; majd tüzes lióimokból s ezerszínû székükbõl koszorút fogok fûzni számodra, mikor te Ferenc herceggel valamely hõcsatából visszatérsz.

A szülõk csak hallgatték és mosolyogtak a két gyermek okoskodásán s szívök eltelt kéjérzettel.

E percben kopogtak az ajtón.

(Folytatjuk.)

